

TERMÍN: 22.11.2022

xx35603xx
Recenzia B
Ľubomír Šottník
lubomir.sottnik@health.gov.sk

Prosím nezasahujte do tejto tabuľky

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Ľubomír Šottník**NÁZOV MATERIÁLU: **Výskyt sociálno-patologických javov u žiakov stredných škôl na Slovensku**TYP VÝSTUPU*[1]: **komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Úrad vlády SR - Inštitút pre stratégie a analýzy**AUTORI/KY: **Roman Kollár**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	strana 8, odsek 3	Konkretizovať výskumy empirické výskumy	Rozumiem, že v ďalšej kapitole autor menuje výskumy, ale v tejto časti by bolo vhodné minimálne vymenovanie relevantných výskumov. Zvyšuje to štandard textu a preukazuje znalosť témy.	Pripomienka akceptovaná. Veta bola doplnená nasledovne: Cenné informácie o výskyte rizikového či problémového správania mládeže poskytujú

				empirické výskumy – napr. Monitoring the Future (Johnston et al. 2021), ESPAD (Nociar 2015), TAD (Nociar 2018) a iné.
2	Strana 8, odsek 4	Rozčleniť výskumné otázky (VO) a preformulovať hypotézy (H)	Navrhujem vizuálne oddeliť výskumné otázky (VO) do jednotlivých, prehľadných riadkov. Takisto odporúčam preformulovať hypotézy (H), a to tak, aby boli jednoduchým výrokom (tým, čím majú byť), a nie otázkou bez použitia otáznika.	<p>Pripomienka akceptovaná. Odsek bol zmenený nasledovne: Hlavným cieľom nášho zisťovania bolo preto získať odpovede na nasledovné výskumné otázky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Aký bol výskyt sociálno-patologických javov – záškoláctva, fajčenia cigariet, konzumovania alkoholických nápojov, užívania nelegálnych drog, šikanovania a kyberšikanovania u žiakov stredných škôl počas prvého polroka školského roka 2021/2022?</i> ● <i>Akými sociálnymi charakteristikami</i>

				<p><i>bolo toto rizikové správanie žiakov determinované?</i></p> <p>V nadväznosti na tieto otázky boli v predkladanej analýze testované tieto výskumné hypotézy:</p> <ul style="list-style-type: none">● <i>Žiaci s negatívnejším vzťahom k vzdelávaniu vykazujú rizikovejšie správanie ako žiaci s pozitívnejším vzťahom k vzdelávaniu.</i>● <i>Žiaci, trávajú voľný čas pasívnejšie, vykazujú rizikovejšie správanie ako žiaci, ktorí trávajú voľný čas aktívnejšie.</i>● <i>Žiaci gymnázií vykazujú menej rizikové správanie ako žiaci stredných</i>
--	--	--	--	---

				<p>odborných škôl a konzervatórií.</p> <p>● Chlapci vykazujú rizikovejšie správanie ako dievčatá.</p>
3	Strana 9, odsek 1; strana 18,	Zvoliť alternatívu k slovu „presvedčivo“	Navrhujem použiť jemnejšie výrazy, ako napríklad „indikuje, naznačuje,...“. Ako autor podotýka, ide o neprezentatívny výskum, a tak tomu treba prispôbiť výrazy.	Pripomienka akceptovaná. Veta na s. 9 bola zmenená nasledovne: Ich analýzy naznačujú, že výskyt sociálno-patologických javov v školskom prostredí je výrazne sociálne podmienený. Veta na s. 18 bola zmenená nasledovne: Výsledky indikujú, že je len málo fajčiarov bez neospravedlnených vymeškaných hodín a zároveň málo nefajčiarov s absenciami (znamienko mínus).
4	Strana 25, Najvýraznejšie rozdiely..., Prehľad o tom...	Zlúčiť vyznačené vety do jednej vety	Duplicitné tvrdenia	Pripomienka akceptovaná. Pasáž bola upravená nasledovne: Najvýraznejšie rozdiely vo frekvencii konzumovania alkoholických nápojov u

				<p>stredoškolákov však zistujeme vo vzťahu k životnej úrovni ich rodiny (Spearman $\rho=0,108$, $p<0,001$), pričom oveľa častejšie pili alkohol žiaci z chudobnejších domácností. Prehľad o tom poskytuje Graf 13.</p>
5	<p>Strana 28, I tu platí... Práve vzťah...</p>	<p>Zlúčiť vyznačené vety do jednej vety</p>	<p>Duplicitné tvrdenia</p>	<p>Pripomienka akceptovaná. Pasáž bola upravená nasledovne: I tu platí, že nelegálne drogy častejšie užívajú žiaci, ktorí sa kratšie pripravujú na vyučovanie (Spearman $\rho=-0,155$, $p<0,001$), považujú za menej dôležité dobre sa učiť (Spearman $\rho=-0,156$, $p<0,001$) a na poslednom polročnom vysvedčení mali celkovo horší prospech (Spearman $\rho=0,101$, $p<0,001$). Práve vzťah medzi skúsenosťami s užívaním nelegálnych drog podľa známok na poslednom</p>

				polročnom vysvedčení zobrazuje Graf 15.
6	Strana 32, tvrdenie v kurzíve; Strana 35, „zažívajú tie isté osoby“; Strana 37, posledná veta	Preformulovať na jemnejší jazyk. Je to náznak, pravdepodobnosť toho, že ide o rovnakých žiakov	Odporúčam zjemniť vyjadrovanie (aj vzhľadom na neprezentatívnosť výskumu), a to tak, aby viac naznačovalo ako potvrdzovalo, že ide o rovnakých žiakov.	Pripomienka akceptovaná. Veta bola zmenená nasledovne: Napokon považujeme za zaujímavé poukázať na skutočnosť, že <i>šikanovanie a kyberšikanovanie</i> spolu silno korelujú (Spearman $\rho=0,518$, $p<0,001$), pričom dáta naznačujú, že ich <i>zažívajú tie isté osoby</i> .
7	Záver dokumentu	Pridať dotazník v celom znení	Navrhujem pridať dotazník v plnom znení na koniec dokumentu, aby si ho čitateľ mohol prejsť, a aby sa ním niekto mohol inšpirovať v ďalšom výskume.	Pripomienka akceptovaná. Dotazník bol vložený na koniec dokumentu a nachádza sa na s. 41-43.

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Predložená štúdia sa zaoberá aktuálnou témou sociálno-patologických javov u žiakov stredných škôl. Práca sa zameriava na užívanie návykových látok a skúsenosti so šikanou a kyberšikanou a ich vzťahu so záškoláctvom respondentov. Štúdia prináša zaujímavé a cenné zistenia vyplývajúce zo svedomitej analytickej práce.

Práca stanovuje zrozumiteľný teoretický rámec, pričom používa relatívne diverzifikovaný počet zdrojov. Na základe teoretického prehľadu pokladá autor výskumné otázky a stanovuje hypotézy.

Výskum bol realizovaný online dotazníkovým prieskumom. Oceňujem zachytenie relatívne veľkej výskumnej vzorky a ich rozloženie, čo sa týka krajov, pohlavia a typu škôl. Zozbierané dáta sú tak základom pre relevantné analýzy. Do budúca by som však odporúčal vybrať iné nástroje zberu dát ako Google Forms, ktorým je „trh“ s prieskumami presýtený.

Práca plynule prechádza do analytickej časti, pričom sa v jej prvej fáze zameriava na analýzu podielu študentov s rozdielnymi počtami vymeškaných hodín. Následne identifikuje študentov, ktorí majú viac ako 10 neospravedlnených vymeškaných hodín, na ktorých sú vykonávané ďalšie analýzy. Cieľom štúdie je teda analyzovať vzťah medzi užívaním alkoholu, tabakových výrobkov a iných látok na záškoláctvo. Analýza dáva logicky do súvislosti vplyv jednotlivých faktorov na záškoláctvo. K týmto zisteniam netreba nič dodávať okrem toho, že sú zrozumiteľne podané a metodologicky správne vykonané.

Výsledky analýz sú v hojnej miere graficky znázornené. I keď použité grafy nie sú obsahovo, ani formálne zlé, v budúcich textoch by som navrhol graficky zobrazit' len tie najdôležitejšie zistenia. Inou možnosťou by bolo použitie jednotnej tabuľky v akademickom ASA formáte, v ktorom by bolo možné prehľadne zobrazit' viacero sledovaných premenných.

Istú polemiku možno viesť aj ohľadom znamienkovej schémy v kontingenčných tabuľkách. Ide o relatívne neštandardnú metódu, ktorá môže pôsobiť zjednodušujúco.

Práca v závere sumarizuje zistenia o vplyve užívania návykových látok na záškoláctvo. I keď časti záveru chýbajú ambicióznejšie závery a odporúčania, výsledky analýz uspokojivo dáva do kontextu stanovených výskumných otázok a hypotéz.

Práca *Výskyt sociálno-patologických javov u žiakov stredných škôl na Slovensku* je zaujímavá práca, ktorá na základe vlastných empirických dát prichádza k podnetným zisteniam. Ide o užitočný príspevok do literatúry.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.